

**PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
GMINY PAKOŚĆ
NA LATA 2016-2018**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	2
I. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU	8
II. INFORMACJE OGÓLNE O GMINIE.....	10
III. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE.....	11
1. STOSOWANIE AGRESJI I PRZEMOCY PRZEZ DZIECI I MŁODZIEŻ SZKOLNĄ ORAZ W ŚRODOWISKU RODZINNYM	11
2. ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE W ŚRODOWISKU LOKALNYM.....	14
3. PRZESTĘPCZOŚĆ POLEGAJĄCA NA ZNĘCANIU SIĘ NAD RODZINĄ.....	21
4. POMOC I WSPARCIE DLA OSÓB I RODZIN DOTKNIĘTYCH PROBLEMEM PRZEMOCY W RODZINIE.....	22
IV. CELE I ZADANIA.....	28
V. FINANSOWANIE PROGRAMU.....	37
VI. WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU	37
SPIS WYKRESÓW.....	39

WPROWADZENIE

Przemoc w rodzinie jest poważnym, zataczającym coraz szersze kręgi problemem o dużej szkodliwości społecznej, który stanowi jedno z podstawowych zagrożeń dla rodziny i jej członków. Polega na jednorazowym lub powtarzającym się umyślnym działaniu lub zaniechaniu naruszającym prawa lub dobra osobiste osoby najbliższej, a także innych osób zamieszkujących wspólnie lub wspólnie gospodarujących, w szczególności narażającym te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszającym ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodującym szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym oraz wywołującym cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Najczęściej ofiarami przemocy w rodzinie są kobiety i dzieci, nierzadko osoby starsze i niepełnosprawne, czasami mężczyźni. Zjawisko to występuje we wszystkich grupach społecznych niezależnie od poziomu wykształcenia czy sytuacji materialnej. Przemoc jest demonstracją siły i chęcią przejęcia kontroli nad drugą osobą, powoduje u ofiary niską samoocenę, poczucie bezsilności i bezradności, ciągły niepokój, depresję oraz choroby związane ze stresem. Dla dzieci doznających lub będących świadkami przemocy jej skutki są nieodwracalne i mogą objawiać się dopiero w życiu dorosłym.

Wyodrębnia się kilka rodzajów przemocy, które mają swoje charakterystyczne wyznaczniki, ale też wiele elementów wspólnych. Jedną z nich jest przemoc fizyczna, która obejmuje wszelkiego rodzaju bezpośrednie działania z użyciem siły, tj. popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.

Następnym rodzajem przemocy jest przemoc psychiczna, która odznacza się sprawowaniem przez sprawcę kontroli nad ofiarą i przyjmuje formę wyśmiewania poglądów, religii, pochodzenia, narzucania własnych poglądów, karania poprzez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stałą krytykę, wmawiania choroby psychicznej, izolację społeczną (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domagania się posłuszeństwa, ograniczania snu i pożywienia, degradacji werbalnej (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowania gróźb itp.

Kolejnym rodzajem przemocy jest przemoc seksualna, która polega na wymuszaniu pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, seksu z osobami

trzecimi, sadystycznych form współżycia seksualnego oraz demonstrowaniu zazdrości i krytyce zachowań seksualnych.

Innym rodzajem przemocy jest przemoc ekonomiczna, która obejmuje działania mające na celu całkowite uzależnienie finansowe ofiary od sprawcy, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspakajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny. Rodzajem przemocy jest również zaniedbywanie, które wiąże się z niezaspokajaniem podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych, odrzuceniem emocjonalnym.

Przemoc dzieli się również na gorącą, czyli taką, która naładowana jest furją, złością, gniewem, jest pełna ekspresji oraz przemoc chłodną, która stosowana jest bez gniewu, z premedytacją, jest uporządkowana, mogą jej przyświecać pozytywne cele, tj. przekonania, filozofia, wiara itp.

W świetle polskiego prawa przemoc w rodzinie jest przestępstwem, które w zależności od tego, czy ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigane z różnych artykułów kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, jest kwalifikowana jako przestępstwo polegające na fizycznym lub psychicznym znęcaniu nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny (art. 207 KK).

Według danych Policji, z 51.292 w 2012 roku do 77.808 w 2014 roku wzrosła liczba wypełnionych przez policjantów formularzy Niebieskiej Karty, w tym wszczynających procedurę z 44.146 do 63.467 oraz dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury z 7.146 do 14.341. Ogólna liczba ofiar przemocy zwiększyła się z 76.993 w 2012 roku do 105.332 w 2014 roku. Poszerzyło się również grono osób podejrzanych o przemoc – z 51.531 w 2012 roku do 78.489 w 2014 roku. Wśród ofiar przemocy większość stanowiły kobiety (65,3%, tj. 50.241 osób w 2012 r., 67,1%, tj. 58.310 osób w 2013 r., 69,1%, tj. 72.786 w 2014 r.), a wśród podejrzanych osób o przemoc mężczyźni (92,6%, tj. 47.728 osób w 2012 r., 92,4%, tj. 56.755 w 2013 r., 92,7%, tj. 72.791 w 2014 r.). W gronie podejrzanych sprawców ponad 60% stanowiły osoby będące pod wpływem alkoholu (60,9%, tj. 31.387 osób w 2012 r. i 61,2%, tj. 37.650 osób w 2013 r., 63,8%, tj. 50.073, w 2014 r.). Warto dodać, iż w latach 2012-2014 z roku na rok spadała liczba dzieci z rodzin dotkniętych przemocą, które zostały umieszczone w niezagrażającym im miejscu, np. w rodzinie zastępczej, dalszej rodzinie czy placówce opiekuńczej (z 527 w 2012 r. do 346 w 2014 r.).

Obraz zjawiska przemocy w rodzinie wyłania się również z wyników badań ogólnopolskich. Pierwsze z nich pn. „Polacy wobec zjawiska przemocy w rodzinie oraz opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie”, przeprowadzone przez TNS OBOP w 2007 roku na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej wykazały m.in., że: przemoc w rodzinie jest zjawiskiem dostrzeganym w polskim społeczeństwie; dotyczy ona średnio około połowy rodzin, doświadczył jej więcej niż co trzeci Polak (36%), najczęściej dostrzeganymi formami przemocy są przemoc psychiczna (52%) i fizyczna (44%), w mniejszym stopniu ekonomiczna (26%) i seksualna (9%) oraz że przemoc wobec dzieci jest zjawiskiem występującym stosunkowo często (14% respondentów żyło w gospodarstwie, w którym ofiarą przemocy było dziecko).

Z kolei wyniki badań z 2010 roku pn. „Zjawisko przemocy w rodzinie wobec kobiet i mężczyzn”, także przeprowadzonych przez TNS OBOP na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej potwierdziły, że wśród ofiar przemocy większość stanowią kobiety (61%), które jednocześnie są najczęściej ofiarami przemocy seksualnej (90%). W przypadku przemocy ekonomicznej, psychicznej i fizycznej kobiety stanowią odpowiednio 70, 64 i 63% ofiar.

Wyniki innych badań, przeprowadzonych w 2012 roku przez Millward Brown SMG/KRC na zamówienie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach projektu pn. „Diagnoza dotycząca realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wykonywanych przez zespoły interdyscyplinarne/grupy robocze, a także realizacji procedury „Niebieskie Karty” w oparciu o rozporządzenie w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”, pozwoliły stwierdzić, że: 62% osób dotkniętych przemocą w rodzinie, których sytuacją, w ramach realizacji procedury „Niebieskie Karty”, zajmował się zespół interdyscyplinarny wraz z grupami roboczymi stanowiły wyłącznie kobiety, większość badanych zespołów interdyscyplinarnych funkcjonuje w gminach wiejskich (63%), jedna czwarta (24%) w gminach miejsko-wiejskich, a nieco ponad jedna dziesiąta (13%) w gminach miejskich, w skład zespołów interdyscyplinarnych wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (100%), Policji (100%), gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych (100%), oświaty (99%) i ochrony zdrowia (94%), a także kuratorzy sądowi (88%), rzadziej przedstawiciele organizacji pozarządowych (48%) i Prokuratury (16%), w 2012 roku procedurę „Niebieskie Karty” realizowało 96% badanych zespołów interdyscyplinarnych; najczęściej wszczynali ją

policjanci (94%) i pracownicy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (67%), wypełniając formularz „Niebieska Karta – A”, a następnie przekazując go przewodniczącemu zespołu (także do przedstawicieli tych instytucji najczęściej trafiały zgłoszenia o przemocy w rodzinie). Z badań wynika również, że zdecydowana większość zespołów interdyscyplinarnych wywiązuje się z nałożonych na nie obowiązków i zadań.

Podstawowym aktem prawnym, który określa w Polsce zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i osób stosujących przemoc w rodzinie, jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 1390). W jej myśl osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie: poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego; interwencji kryzysowej i wsparcia; ochrony przed dalszym krzywdzeniem przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej; zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie; badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie oraz zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania. Wobec osób stosujących przemoc w rodzinie podejmuje się natomiast środki mające na celu zapobieganie ich kontaktowaniu się z osobami pokrzywdzonymi oraz oddziaływania korekcyjno-edukacyjne.

W celu tworzenia warunków skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie Rada Ministrów przyjęła w dniu 29 kwietnia 2014 roku Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020, który na szczeblu centralnym i wojewódzkim jest realizowany i monitorowany przez, odpowiednio, Wojewódzkiego i Krajowego Koordynatora Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Program określa szczegółowe cele polegające na:

- zintensyfikowaniu działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

- zwiększeniu dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- zwiększeniu skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- zwiększeniu poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Program wskazuje także na cztery podstawowe obszary oddziaływań wobec różnych grup odbiorców. Są to:

- profilaktyka i edukacja – obszar kierowany do ogółu społeczności,
- ochrona i wsparcie osób doświadczających przemocy – obszar kierowany do ofiar przemocy w rodzinie,
- oddziaływania wobec sprawców przemocy w rodzinie – obszar kierowany do osób stosujących przemoc, jak również do właściwych służb zajmujących się oddziaływaniem na te osoby,
- podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów podejmujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie – obszar kierowany do kadr realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane są przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego. Na szczeblu gminnym obejmują one tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym m.in.:

- diagnozę zjawiska przemocy w rodzinie,
- opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych,
- prowadzenie interwencji i poradnictwa w zakresie przeciwdziałania przemocy w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- współpracę z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz ofiar przemocy w rodzinie,

- zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2009 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- zwiększenie dostępności mieszkań socjalnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- stosowanie procedury „Niebieskie Karty”.

Niniejszy program został przygotowany w Ośrodku Pomocy Społecznej w Pakości. Moderatorem prac nad dokumentem było Centrum Wspierania Służb Społecznych w Częstochowie.

Program składa się z kilku części. W pierwszej zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia programu.

Druga i trzecia część programu obejmują informacje ogólne na temat oraz diagnozę zjawiska przemocy w rodzinie w gminie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane od podmiotów działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców oraz analizę ankiet skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz mieszkańców, w tym reprezentantów samorządu lokalnego.

Czwarta część programu, obejmująca przygotowany w formie zestawień tabelarycznych harmonogram, wyznacza cele i niezbędne do podjęcia zadania, wskazując m.in. realizatorów poszczególnych zapisów oraz czas ich wdrożenia.

Piąta i szósta część programu zawierają informacje na temat sposobu finansowania dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego w części czwartej dokumentu zestawu wskaźników monitoringowych.

I. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU

Obowiązek opracowania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Pakość na lata 2016-2018 wynika z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 1390), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie”.

Program pozostaje w zgodności ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pakość na lata 2016-2020 oraz Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 i umożliwia aplikowanie o dodatkowe środki finansowe w oparciu o ogłaszany przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej program osłonowy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Na treść i realizację Programu mają również wpływ m.in. następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1515),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 163 ze zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1286),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 124 ze zm.),
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 583 ze zm.),
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. nr 88, poz. 553 ze zm.),
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. nr 89, poz. 555 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. z 2004 r., nr 256, poz. 2572 ze zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 1118 ze zm.),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. z 2011 r., nr 209, poz. 1245).

II. INFORMACJE OGÓLNE O GMINIE

Pakość jest gminą miejsko-wiejską położoną w południowo-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie inowrocławskim. Zajmuje powierzchnię 86,5 km² i należy do mniejszych gmin w powiecie i w województwie. W jej skład wchodzi miasto Pakość oraz 16 miejscowości wiejskich tworzących 12 sołectw: Dziarnowo, Gorzany-Giebniawę, Węgiernie, Jankowo, Kościelec, Ludkowo-Mielno-Wojdał, Ludwiniec, Łącko, Radłowo, Rybitwy, Rycerzewo, Rycerzewko i Wielowieś.

Pod względem fizycznogeograficznym gmina leży na styku Pojezierza Gnieźnieńskiego (w jego części zachodniej) i Równiny Inowrocławskiej (w części wschodniej). Wyraźną granicę obu jednostek wyznacza rzeka Noteć, która przepływa przez jeziora Mielno i Pakoskie.

Na koniec 2014 roku gmina liczyła 9.869 mieszkańców, w tym 5.068 kobiet. W ostatnich latach widoczny jest systematyczny spadek liczby ludności oraz postępujący proces jej starzenia. Wpływ na to ma zmniejszająca się liczba dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, a także rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym.

Gmina jest typową gminą o charakterze rolniczym, czemu sprzyjają dobre gleby oraz wysoka kultura rolna. W strukturze upraw dominują zboża, ziemniaki, warzywa gruntowe, uprawy przemysłowe, buraki cukrowe oraz rzepak i rzepik, natomiast podstawowy kierunek produkcji zwierzęcej, która nie jest liczącym się kierunkiem w produkcji rolnej w gminie, stanowi chów bydła i trzody chlewnej.

Na terenie gminy funkcjonuje ok. 850 podmiotów gospodarczych. Na koniec 2014 roku działalność gospodarcza w gminie była przede wszystkim prowadzona w takich sekcjach, jak: handel i usługi w zakresie napraw, transport i gospodarka magazynowa oraz przetwórstwo przemysłowe i budownictwo.

Gmina charakteryzuje się relatywnie wysokim poziomem bezrobocia, które jest dominującym problemem społecznym na jej terenie. Dotyka ono przede wszystkim osoby młode, najczęściej w wieku 25-34 lata oraz ze stażem pracy od roku do 5 lat, osoby pozostające bez zatrudnienia dłużej, tj. 12 miesięcy i więcej, a także osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym.

W ostatnich latach zwiększa się liczba mieszkań w gminie, przy czym spada liczba mieszkań będących w zasobach gminy. Wśród tych ostatnich zdecydowaną większość

stanowią mieszkania komunalne, natomiast liczba mieszkań socjalnych jest niewielka i zarazem niewystarczająca do zaspokojenia potrzeb mieszkańców gminy w tym zakresie.

Zdecydowana większość mieszkań w gminie wyposażona jest w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania. Niedostatecznie rozwinięta jest natomiast sieć gazowa, do której dostęp ma zapewniony nieco ponad połowa mieszkańców gminy, przy czym jedynie 3% na jej obszarze wiejskim.

Gmina posiada bazę oświatową, na którą składają się: 3 przedszkola, w tym 1 prywatne, 2 szkoły podstawowe, gimnazjum oraz szkoła ponadgimnazjalna. Na terenie gminy brak jest natomiast zorganizowanej formy opieki nad dziećmi do lat 3, tj. żłobka, czy klubu dziecięcego. Działalność kulturalna w gminie ogniskuje się z kolei wokół Ośrodka Kultury i Turystyki oraz Biblioteki Publicznej w Pakości. Uprawianiu sportu i rozwojowi kultury fizycznej w gminie sprzyja natomiast infrastruktura sportowa obejmująca m.in.: stadion, 2 kompleksy boisk „Orlik”, boiska piłkarskie i szkolne, sale gimnastyczne i place zabaw. Istotną rolę w tym obszarze odgrywają także działające na terenie gminy zespoły i kluby sportowe, w tym Klub Sportowy „Notecianka” Pakość oraz Ludowe Zespoły Sportowe w Radłowie, Wielowci i Kościelcu.

W gminie funkcjonuje 1 niepubliczny zakład opieki zdrowotnej, prowadzone są 2 prywatne praktyki lekarskie oraz działają 2 apteki. Główną instytucją realizującą zadania pomocy społecznej w gminie jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości, świetlica środowiskowa „Słoneczko” i świetlica środowiskowa „Przystań”, a nad bezpieczeństwem publicznym jej mieszkańców czuwa Komisariat Policji w Pakości. Sektor pozarządowy funkcjonujący w gminie obejmuje 19 organizacji.

III. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE

1. STOSOWANIE AGRESJI I PRZEMOCY PRZEZ DZIECI I MŁODZIEŻ SZKOLNĄ ORAZ W ŚRODOWISKU RODZINNYM

Diagnoza zjawiska agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży szkolnej oraz w środowisku rodzinnym została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących w gminie placówkach oświatowych. Badania te umożliwiły zdiagnozowanie środowiska szkolnego i rodzinnego pod kątem występowania agresji i przemocy, pozyskanie informacji na temat podejmowanych działań profilaktycznych i wychowawczych, form pomocy świadczonym uczniom stosującym agresję i przemoc oraz rodzinom zmagającym się z problemem przemocy domowej, a także współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Do analizy przedłożono w sumie 4 ankiety wypełnione przez dyrektorów następujących placówek: Przedszkole Miejskie w Pakości (liczba dzieci: 130), Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Pakości (liczba uczniów: 532), Gimnazjum im. Ewarysta Estkowskiego w Pakości (liczba uczniów: 244) oraz Zespół Placówek Oświatowych w Kościelcu (liczba uczniów: 108).

Rozpoznanie środowiska szkolnego i rodzinnego pod kątem występowania agresji i przemocy

Wszystkie ankietowane placówki prowadzą rozpoznanie środowiska szkolnego i rodzinnego pod kątem występowania agresji i przemocy. Dotychczas podjęte badania miały głównie charakter ankietowy (przybierały również formę obserwacji, wywiadów i rozmów), a ich adresatami, obok dzieci i młodzieży, byli ich rodzice.

Badania przeprowadzone w placówkach oświatowych wykazały, że uczniowie dopuszczają się zachowań agresywnych zarówno w formie werbalnej (wyśmiewanie i przezywanie), fizycznej (nieprzyzwoite gesty, chowanie rzeczy) jak i relacyjnej (wykluczenie z grupy). Zachowań takich nie zaobserwowano tylko w Przedszkolu Miejskim.

Podejmowane działania profilaktyczne i wychowawcze

W ankietowanych placówkach podejmowane są różnorodne działania profilaktyczne i wychowawcze, w których zawarte są treści jak przeciwdziałać agresji i przemocy. W Przedszkolu Miejskim realizowany jest „Program wychowawczy” uczący dzieci umiejętności negocjacji, wyrażania myśli i uczuć w sposób, który dla nikogo nie będzie

krzywdzący ani obraźliwy, a także rozwiązywania sytuacji konfliktowych na zasadzie kompromisu i akceptacji potrzeb innych.

Działalność profilaktyczna prowadzona w Szkole Podstawowej w Pakości polega na wzmacnianiu czynników chroniących uczniów przed zachowaniami problemowi, a więc więzi z rodziną i ze szkołą, kształtowaniu umiejętności społecznych i życiowych, wyrównywaniu szans edukacyjnych. Szkoła podejmuje także działania wspierające, interwencyjne i terapeutyczne. Należą do nich w szczególności: wdrażanie procedur postępowania z uczniem sprawiającym trudności wychowawcze oraz indywidualnych planów pracy z uczniem agresywnym, a także podejmowanie czynności edukacyjnych w stosunku do rodziców w celu podniesienia ich kompetencji wychowawczych.

W Gimnazjum w Pakości grono pedagogiczne realizuje programy i warsztaty profilaktyczne, np. pn. „Uwaga – przemoc”, „Zaplątani w cybersieć” oraz pracuje metodą wczesnej interwencji profilaktycznej. W Zespole Placówek Oświatowych w Kościelcu dominującą formą profilaktyki agresji i przemocy są natomiast lekcje wychowawcze, np. pn. „Postaw na rodzinę – poznaj się lepiej”, i programy profilaktyczne, np. pn. „Spójrz inaczej”.

Formy pomocy dla uczniów stosujących agresję i przemoc oraz rodzin zmagających się z problemem przemocy domowej

Badane placówki, za wyjątkiem Przedszkola Miejskiego, gdzie problem przemocy i agresji nie występuje, rozwinęły i realizują różnorodne formy pomocy zarówno dla uczniów stosujących i doświadczających przemocy, jak i ich rodzin. W Szkole Podstawowej w Pakości są to głównie zajęcia edukacyjne z rodzicami uczniów prowadzone przez nauczycieli, pedagoga szkolnego i terapeutów zewnętrznych. Gimnazjum w Pakości organizuje z kolei warsztaty profilaktyczne oraz indywidualną i grupową pomoc realizowaną przez psychologa i pedagoga szkolnego. Placówka oferuje także możliwość skorzystania z procedury „Niebieskiej Karty”. W Zespole Placówek Oświatowych w Kościelcu uczniowie i rodzice zmagający się z problemem agresji i przemocy mogą natomiast skorzystać z pomocy pedagoga szkolnego.

Współpraca z innymi instytucjami i organizacjami

Wszystkie ankietowane placówki podejmują współpracę z instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze przeciwdziałania agresji i przemocy. Na pierwszych

miejskach wymieniane są: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Inowrocławiu, Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości, Policja, Sąd Rejonowy w Inowrocławiu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pakości. Ponadto Szkoła Podstawowa w Pakości współpracuje ze Studium Diagnostyki i Profilaktyki w Krakowie, z Zespołem Realizatorów Programów Profilaktycznych w Łodzi, Poradnią Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży w Bydgoszczy, a Przedszkole Miejskie z fundacjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze promocji zdrowia.

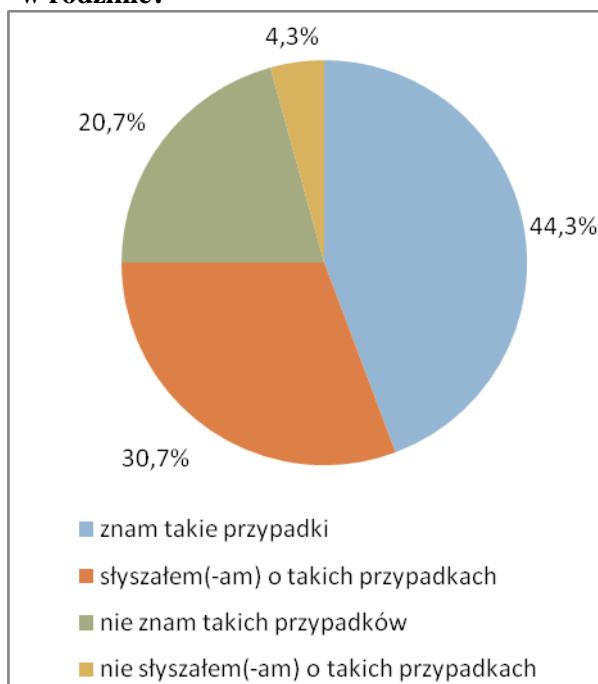
2. ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE W ŚRODOWISKU LOKALNYM

W ramach diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie przeprowadzono również badania ankietowe wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Burmistrza Pakości, jego Zastępcy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Miejskiego, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła.

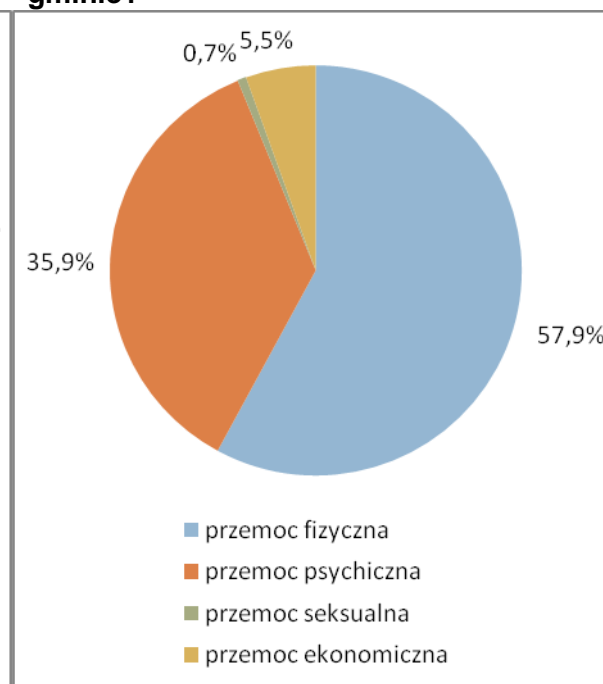
Badania te posłużyły m.in. określeniu skali zjawiska w gminie i form, jakie przybiera, zidentyfikowaniu przyczyn stosowania przemocy, jej ofiar i sprawców, ocenie prowadzonych działań profilaktycznych oraz oferty pomocy świadczonej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, a także wskazaniu działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym problemem. Do analizy przedłożono w sumie 141 wypełnionych anonimowo ankiet.

W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o znajomość przypadków przemocy w rodzinie oraz o rodzaje przemocy w rodzinie, jakie najczęściej występują w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 1. Czy w Pani/Pana najbliższym otoczeniu występuje zjawisko przemocy w rodzinie?

Wykres 2. Jakie rodzaje przemocy w rodzinie najczęściej występują w gminie?

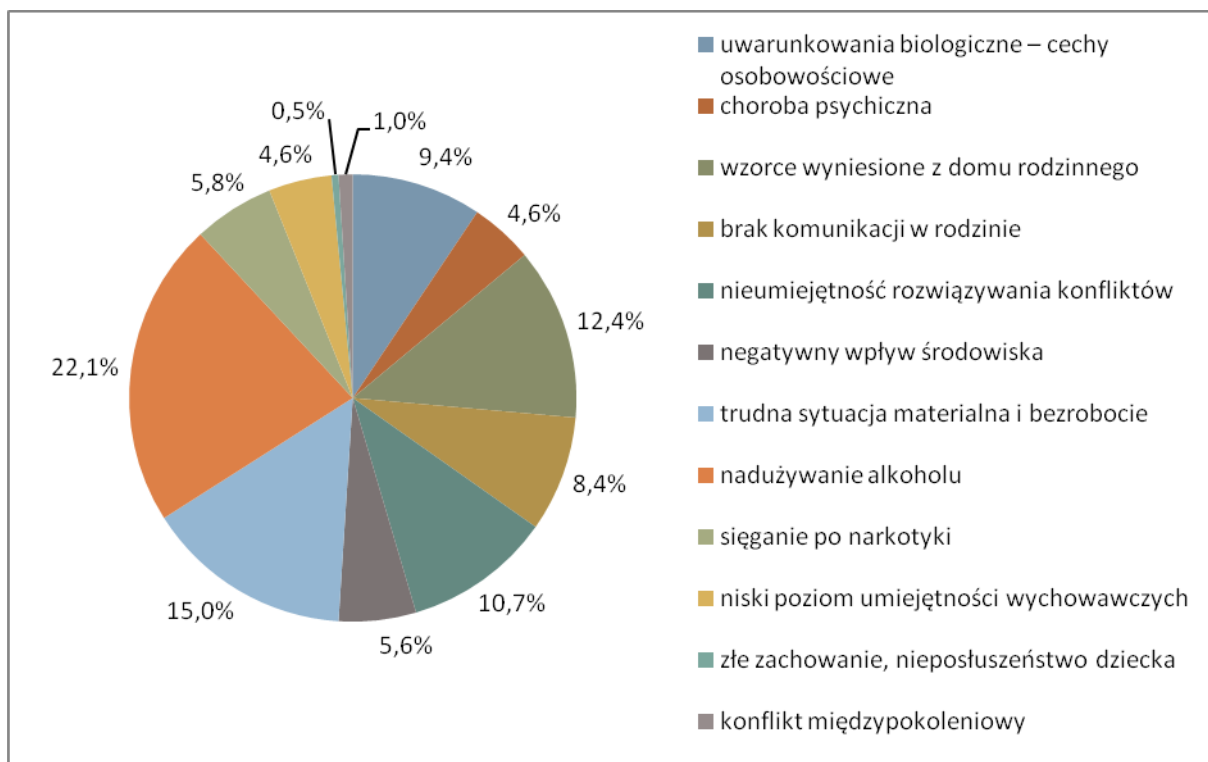

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 75%) stwierdziła, że zna przypadki występowania przemocy w rodzinie w gminie bądź o nich słyszała. Odmiennego zdania było w sumie 25% badanych. W opinii respondentów najczęstszymi formami przemocy są przemoc fizyczna (57,9%) i psychiczna (35,9%).

Odpowiadając na następne pytanie, badani wskazywali przyczyny przemocy w rodzinie. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Najczęstsza przyczyna przemocy w rodzinie

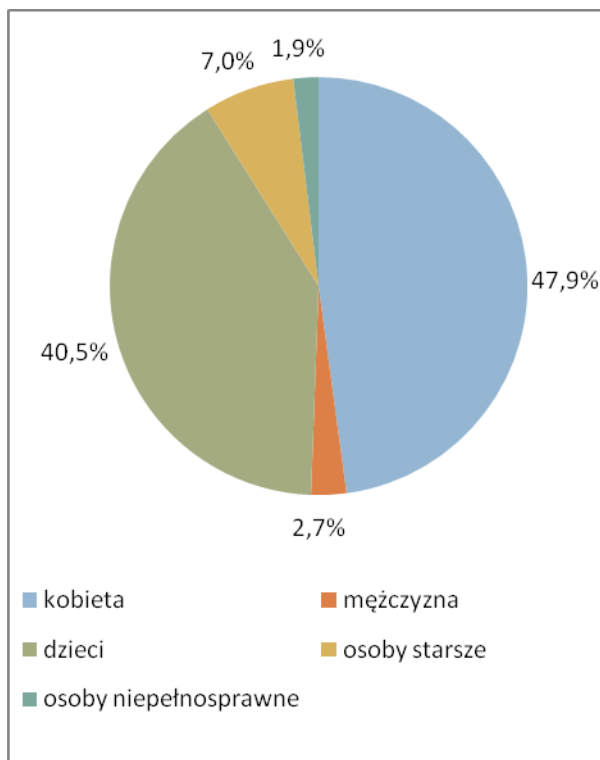

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

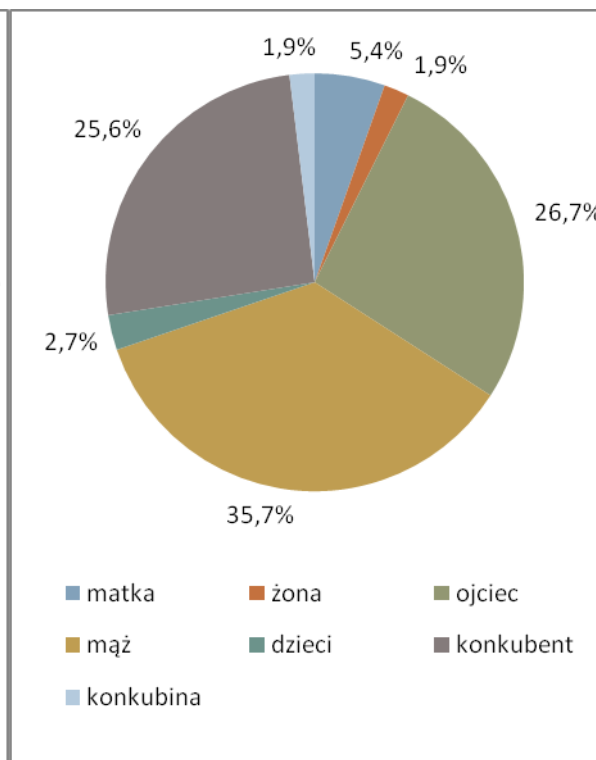
Zdaniem respondentów najczęstszym powodem przemocy w rodzinie jest nadużywanie alkoholu (22,1%). Wśród innych przyczyn ankietowani wymienili m.in. trudną sytuację materialną i bezrobocie (15%), wzorce wyniesione z domu rodzinnego (12,4%), nieumiejętność rozwiązywania konfliktów (10,7%) oraz uwarunkowania biologiczne – cechy osobowościowe (9,4%).

W kolejnych pytaniach poproszono respondentów o wskazanie ofiar i sprawców przemocy w rodzinie. Otrzymane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 4. Kto jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie?

Wykres 5. Kto jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w gminie?

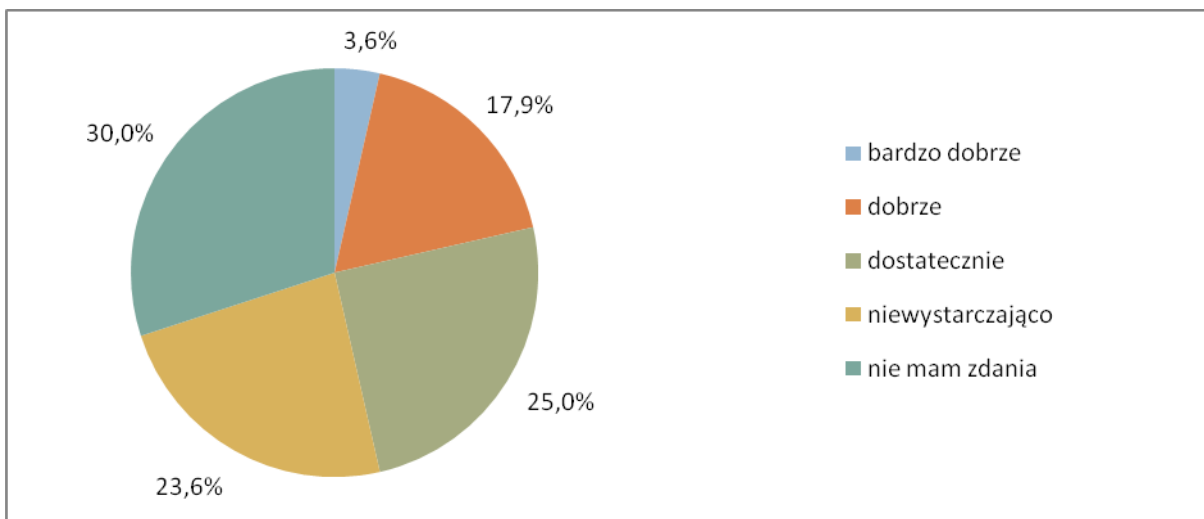

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

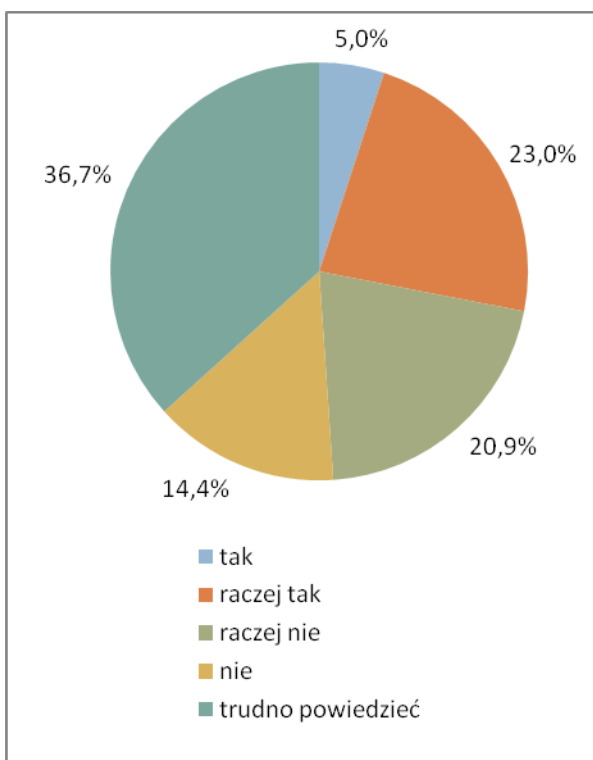
Według największej grupy ankietowanych, najczęściej ofiarami przemocy w rodzinie są kobiety (47,9%) i dzieci (40,5%). Jeśli natomiast chodzi o sprawcę przemocy w rodzinie, 35,7% respondentów wskazało, że tą osobą jest mąż, a odpowiednio 26,7 i 25,6% że ojciec lub konkubent. Z danych tych wyłania się modelowy obraz przemocy w rodzinie: sprawcami przemocy są zazwyczaj mężczyźni (mężowie, ojcowie, konkubenci), a ofiarami kobiety i dzieci.

W ankiecie znalazły się również pytania pozwalające badanym ocenić działania profilaktyczne podejmowane w gminie w związku z przemocą w rodzinie oraz ofertę pomocy świadczonej osobom dotkniętym tym problemem. Uzyskane opinie prezentują poniższe wykresy.

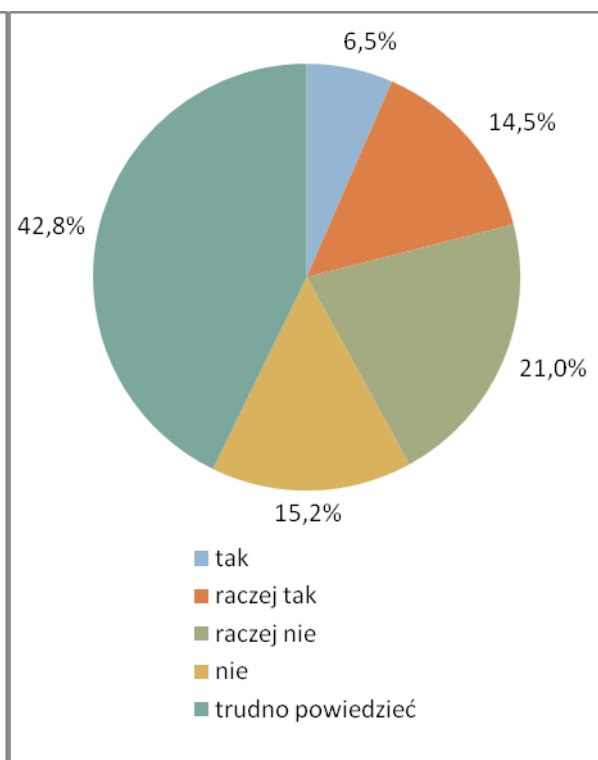
Wykres 6. Jak Pani/Pan ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

Wykres 7. Czy oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie w gminie jest wystarczająca?

Wykres 8. Czy oferta pomocy dla sprawców przemocy w rodzinie w gminie jest wystarczająca?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

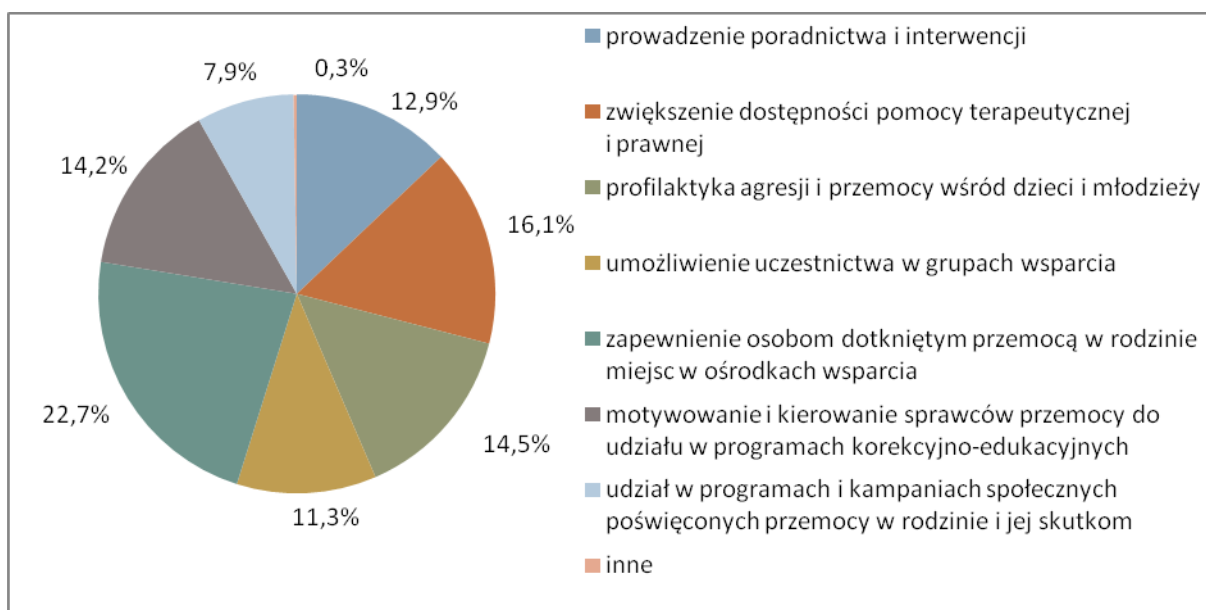
Co czwarty badany dostatecznie ocenił prowadzoną w gminie działalność profilaktyczną związaną z problemem przemocy w rodzinie. Jednocześnie za niewystarczającą uznało ją 23,6% ankietowanych, a za dobrą lub bardzo dobrą łącznie 21,5% respondentów. Najwięcej badanych (30%) nie potrafiło zająć stanowiska w tej sprawie.

W przypadku oceny dostępnej w gminie oferty pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie, łącznie 35,3% badanych odpowiedziało, że jest ona raczej niewystarczająca lub niewystarczająca. Jednocześnie w sumie 28% ankietowanych przedstawiło pozytywną opinię w tej sprawie, a najwięcej (36,7%) nie miało zdania na ten temat.

Nieco gorzej została oceniona oferta wsparcia dla sprawców przemocy w rodzinie. I tym razem największą grupę (42,8%) stanowili ci, którzy nie mieli zdania w tej sprawie. łącznie 36,2% respondentów stwierdziło, że oferta pomocy sprawcom przemocy w rodzinie jest raczej niewystarczająca lub niewystarczająca, a odmienną opinię wyraziło w sumie 21% ankietowanych.

Na koniec poproszono badanych o wskazanie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z przemocą w rodzinie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 9. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim zapewnić osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia (22,7%), zwiększyć dostępność pomocy terapeutycznej i prawnej (16,1%), prowadzić profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży (14,5%), motywować i kierować sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych (14,2%) oraz prowadzić poradnictwo i podejmować interwencje (12,9%).

Przedstawione powyżej wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym na potrzeby niniejszego dokumentu uzupełniają wnioski płynące z przygotowanej dla gminy Pakość w 2013 roku Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych. Wynika z niej, że przemoc w gminie jest problemem środowiskowym – ponad jedna czwarta ankietowanych (26%) przyznała, że zna osobę ze swojego środowiska doświadczającą przemocy fizycznej, mniej niż połowa badanych (43,9%) stwierdziła, że zna osobę ze swojego środowiska doświadczającą przemocy psychicznej, a ponadto 28,5% respondentów odpowiedziało, że zna przypadki bicia dzieci przez ich rodziców czy opiekunów. Jednocześnie większość badanych (65%) stwierdziła, że posiada wiedzę na temat instytucji, do których należy się zwrócić, by pomóc osobie, która jest ofiarą przemocy.

W porównaniu z wynikami takiego samego badania przeprowadzonego w 2010 roku, w 2013 roku zmniejszył się odsetek badanych znających dzieci bite przez swoich opiekunów oraz przyznających, że wiedzą, gdzie należy się zgłosić, by pomóc osobie doznającej przemocy.

Badania z 2013 roku wykazały również, że problemem w gminie są przypadki agresji i przemocy, z jakimi ludzie młodzi spotykają się w środowisku szkolnym i pozaszkolnym. Do znajomości osoby z otoczenia, która doświadcza przemocy ze strony rodziny lub otoczenia rówieśniczego, przyznało się 20,5% badanych uczniów szkół podstawowych, 27,1% badanych gimnazjalistów oraz 25% badanych uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

W ramach badania przeprowadzono także analizę postaw wychowawczych, która wykazała, podobnie jak w 2010 roku, że większość badanych nie uznaje specjalnych okoliczności, które usprawiedliwiałyby stosowanie przemocy. Jednocześnie większość ludzi młodych oceniła swoje relacje z rodzicami jako pozytywne. Wyniki te z jednej strony mogą być wskaźnikiem właściwych postaw rodzicielskich wobec wychowania ludzi młodych, w którym przemoc nie powinna mieć miejsca, z drugiej natomiast świadczą o korzystnej atmosferze wychowawczej i przyjaznym środowisku domowym panującym w rodzinach.

Warto podkreślić również, że zdecydowana większość badanych uczniów zadeklarowała, że zareagowałoby w sytuacji bycia świadkiem zachowania agresywnego. Jest to pozytywne zjawisko, które pokazuje, że ludzie młodzi nie są obojętni wobec zjawiska agresji. Jednocześnie 5,1% badanych uczniów szkół podstawowych 4,9% badanych gimnazjalistów oraz 14,9% badanych uczniów szkół ponadgimnazjalnych zapewniło, że

w sytuacji bycia świadkiem zachowania agresywnego nie zareaguje, z kolei 10,3% uczniów szkół podstawowych, 11,1% badanych gimnazjalistów oraz 19,1% badanych uczniów szkół ponadgimnazjalnych zadeklarowało włączenie się do bójki. Uzyskane odpowiedzi świadczą o konieczności kształtowania u ludzi młodych właściwych postaw wobec zjawisk związanych z przemocą, które pomogą aktywnie jej przeciwdziałać.

Diagnoza pokazała również, iż zdecydowana większość badanych uczniów jest świadoma zagrożenia cyberprzemocą oraz uznaje za niestosowne podawanie swoich danych osobowych przypadkowym osobom poznanym w Internecie.

3. PRZESTĘPCZOŚĆ POLEGAJĄCA NA ZNĘCANIU SIĘ NAD RODZINĄ

Według danych Komisariatu Policji w Pakości, w 2014 roku na terenie gminy Pakość odnotowano 6 przestępstw polegających na znęcaniu się fizycznym lub psychicznym nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny (art. 207 KK). Przestępstw tych dopuściło się 6 osób w wieku 34, 38, 43, 53, 55 i 64 lata.

Dla porównania, w analizowanym roku na terenie powiatu inowrocławskiego wszczęto 60 postępowań przygotowawczych z art. 207 KK, tj. o 130 mniej niż w roku poprzednim, zakończono 168 spraw (w 2013 roku – 208) i stwierdzono 80 przestępstw (w 2013 roku – 130). Ponadto policjanci przeprowadzili 3.257 interwencji domowych (o 501 mniej niż w 2013 roku), w czasie których założyli 231 Niebieskich Kart (tzn. dokumentów związanych z realizacją procedury objęcia rodziny przez policję zainteresowaniem z uwagi na występujące negatywne objawy i zależności patologiczne pomiędzy członkami rodziny).

W przypadku stosowanych środków zapobiegawczych w postaci tymczasowych aresztowań i dozorów dla sprawców przemocy, w celach prewencyjnych policja na bieżąco informowała o tych faktach mieszkańców powiatu za pośrednictwem lokalnych mediów i strony internetowej Komendy Powiatowej Policji w Inowrocławiu.

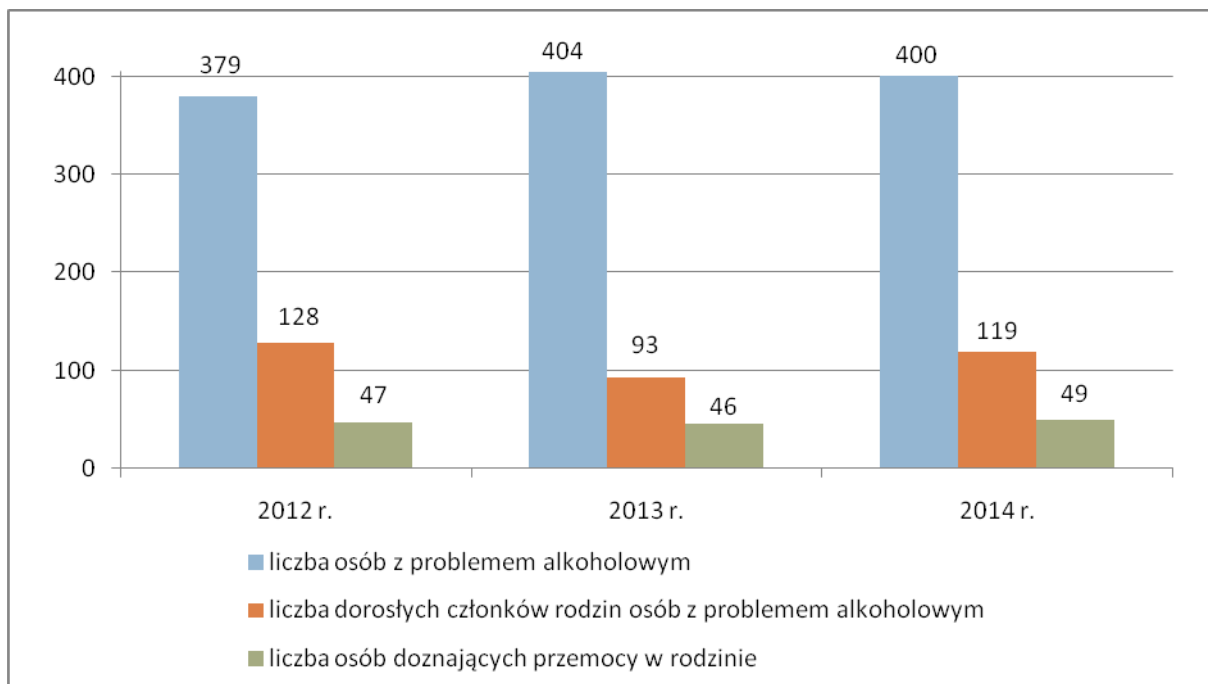
W ramach prowadzonego rozpoznania osobowego, dzielnicowi ujawniali rodziny, w których dochodziło do przemocy. Osobom dotkniętym przemocą funkcjonariusze przekazywali foldery zawierające adresy oraz telefony instytucji niosących pomoc na terenie powiatu i kraju.

W celu przeciwdziałania przemocy w rodzinach i zjawiskom patologicznym policjanci na terenie powiatu inowrocławskiego na bieżąco współpracowali z takimi podmiotami funkcjonującymi w Inowrocławiu, jak: Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka, Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, kuratorzy zawodowi i społeczni, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień, Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny, oraz działającymi na terenie powiatu ośrodkami pomocy społecznej. Problem przemocy był również stale omawiany na posiedzeniach gminnego zespołu interdyscyplinarnego, w skład których wchodzi m.in. funkcjonariusz Policji.

4. POMOC I WSPARCIE DLA OSÓB I RODZIN DOTKNIĘTYCH PROBLEMEM PRZEMOCY W RODZINIE

W gminie Pakość funkcjonuje kilka podmiotów świadczących pomoc i wsparcie dla osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej. Jednym z nich jest Punkt konsultacyjny ds. uzależnień w Pakości. W jego ramach pomoc świadczą terapeuta i prawnik. W latach 2012-2014 liczba osób objętych w Punkcie wsparciem ulegała nieznacznym wahaniom (554 w 2012 r., 543 w 2013 r., 568 w 2014 r.). Wśród nich były osoby doznające przemocy w rodzinie, których liczba była na zbliżonym poziomie (47 w 2012 r., 46 w 2013 r., 49 w 2014 r.), nie było natomiast sprawców przemocy w rodzinie. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

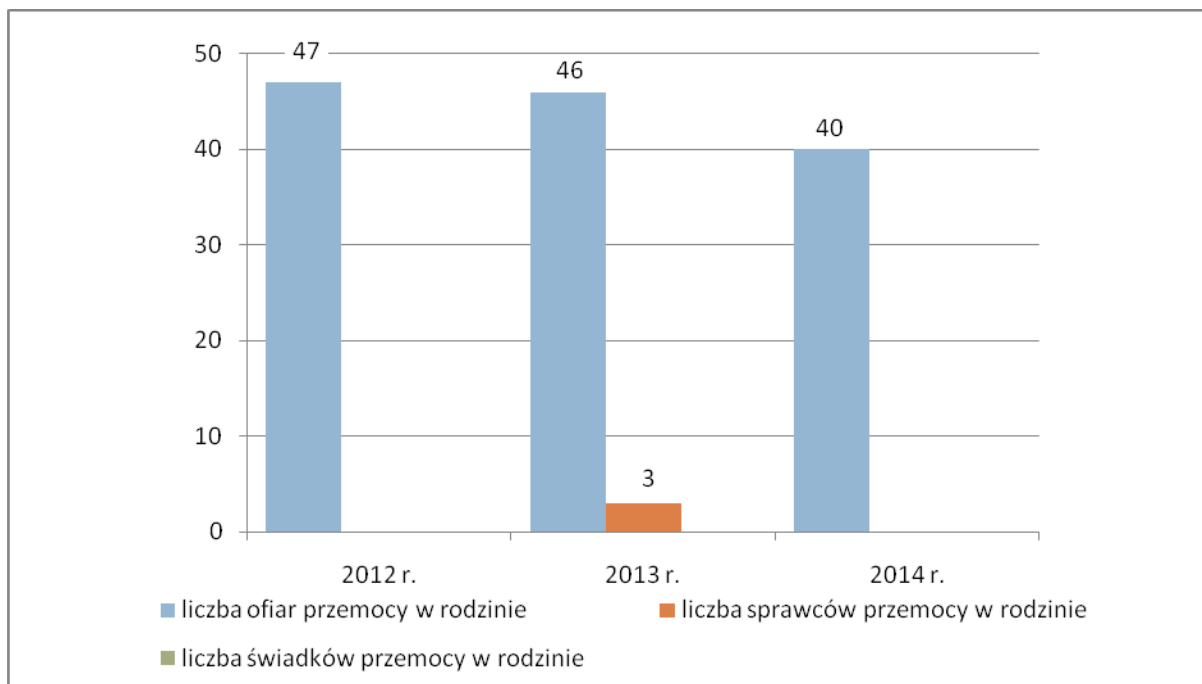
Wykres 10. Osoby objęte wsparciem przez Punkt konsultacyjny ds. uzależnień w Pakości w latach 2012-2014, w tym osoby doznające przemocy w rodzinie

Źródło danych: Urząd Miejski w Pakości.

Ważną rolę w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie pełni również Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pakości. W 2014 roku, w porównaniu z latami 2012-2013, liczba osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA, spadła (47 w 2012 r., 49 w 2013 r., 40 w 2014 r.). Wśród nich zdecydowaną większość stanowią ofiary przemocy w rodzinie. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 11. Osoby dotknięte problemem przemocy w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA w latach 2012-2014

Źródło danych: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pakości.

W analizowanym okresie członkowie GKRPA motywowali dorosłe ofiary przemocy do zgłaszania się do miejsc specjalistycznej pomocy (47 w 2012 r., 46 w 2013 r., 40 w 2014 r.), powiadamiali służby o sytuacji rodziny (33 w 2012 r., 21 w 2013 r.) oraz prowadzili rozmowy z nadużywającymi alkohol osobami stosującymi przemoc (3 w 2013 r.), a także z osobami doznającymi przemocy w celu diagnozy ich sytuacji w rodzinie (39 osób w 2014 r.).

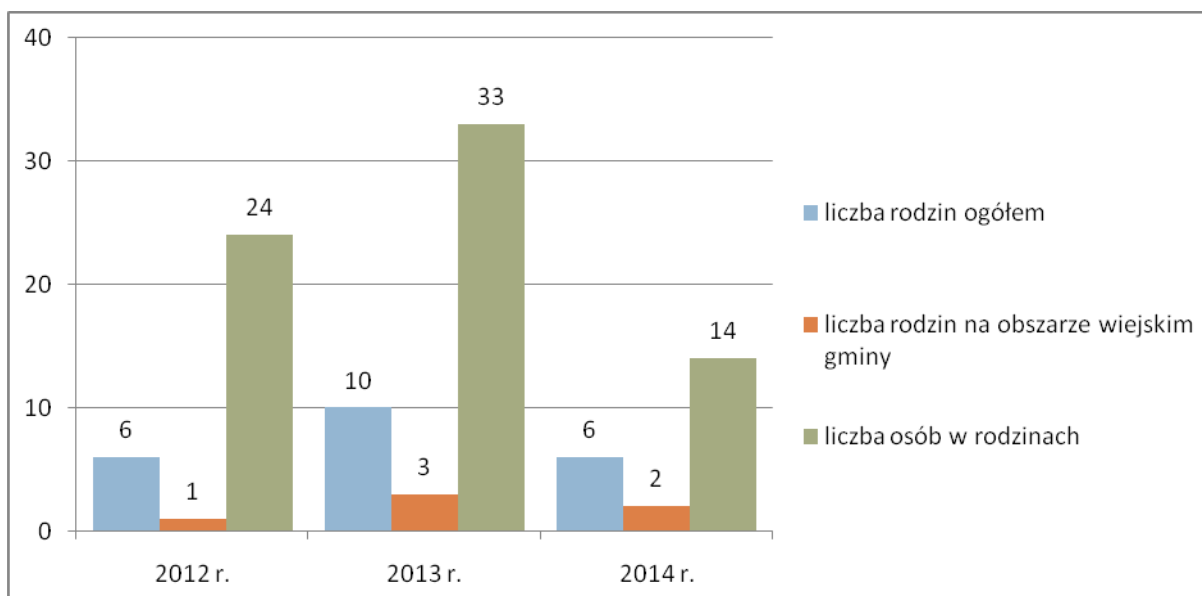
Kolejnym podmiotem działającym w gminie w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest Gminny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W jego skład mogą wchodzić przedstawiciele: Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, a także kuratorzy sądowi oraz prokuratorzy. Głównym zadaniem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań ww. podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności przez: diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących

przemoc w rodzinie. Zespół może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. Do zadań grup roboczych należy w szczególności: opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy i rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy oraz dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

W 2014 roku Gminny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Pakość odbył 4 posiedzenia. W jego ramach działało 8 grup roboczych, które odbyły 125 posiedzeń. Pomocą Zespołu i grup roboczych objęto łącznie 100 osób z 46 rodzin, w tym 62 kobiety (2 starsze), 17 mężczyzn i 21 dzieci. Udzielona im pomoc w formie poradnictwa miała postać poradnictwa medycznego (objęto nim 4 osoby), psychologicznego (36 osób), prawnego (10 osób), socjalnego (42 osoby) oraz zawodowego i rodzinnego (51 osób).

Ważną funkcję w zakresie wspierania osób i rodzin dotkniętych przemocą w gminie pełni również Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości. W latach 2012-2014 liczba osób w rodzinach objętych wsparciem z powodu przemocy w rodzinie ulegała wahaniom (24 w 2012 r., 33 w 2013 r., 14 w 2014 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 12. Rodziny i osoby w rodzinach objęte w latach 2012-2014 pomocą społeczną z powodu przemocy w rodzinie

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości.

Od 2014 roku w OPS-ie obowiązują procedury postępowania interwencyjnego w sytuacjach kryzysowych związanych z przemocą w rodzinie. Zarządzeniem Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Pakości z dnia 20 listopada 2014 roku wprowadzono: procedurę postępowania interwencyjnego pracownika socjalnego przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z wystąpieniem przemocy w rodzinie, a także procedurę postępowania kierownika oraz pracownika socjalnego ośrodka pomocy społecznej po uzyskaniu informacji od funkcjonariusza policji o konieczności pilnego udzielenia pomocy dorosłej osobie doznającej przemocy. Procedury te są uporządkowanym sposobem działania w trudnych sytuacjach i pozwalają na szybką, skoordynowaną i skuteczną interwencję.

Na koniec 2014 roku procedurą „Niebieskie Karty” w gminie objętych było 46 rodzin na podstawie formularzy sporządzonych przez pracowników socjalnych (5) i członków zespołu interdyscyplinarnego (41). W roku tym wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” wobec 25 rodzin, zakończono 19 spraw w wyniku ustania przemocy w rodzinie (8) i braku zasadności podejmowania działań (11) oraz 6 procedur „Niebieskie Karty” na skutek ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego jej stosowania oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy.

Diagnozowanie problemu przemocy oraz wspieranie rodzin nim dotkniętych (w tym pochodzących z nich dzieci) jest również wpisane w działalność funkcjonujących w gminie placówek oświatowych, dwóch telefonów zaufania dla ofiar przemocy w rodzinie, Świetlicy środowiskowej „Słoneczko”, Świetlicy socjoterapeutycznej przy Szkole Podstawowej w Pakości oraz Świetlic opiekuńczo-profilaktycznych w Kościelcu i Radłowie. W 2014 roku ze Świetlicy środowiskowej „Słoneczko” korzystało 20 dzieci, ze Świetlicy socjoterapeutycznej przy Szkole Podstawowej w Pakości – 30 dzieci, a ze Świetlic opiekuńczo-profilaktycznych w Kościelcu i Radłowie – 34 dzieci.

Poza gminą funkcjonują również inne podmioty, które w ramach prowadzonej działalności zajmują się wspieraniem osób i rodzin zmagających się z tym problemem. Należą do nich: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu, które realizując zadania powiatu z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, m.in. opracowuje i realizuje programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Inowrocławiu (w 2014 roku ze wsparcia specjalistów oferowanego w jego ramach skorzystało 14 osób z gminy Pakość, w tym 1 dziecko), Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Jaksicach, a także Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka w Inowrocławiu oraz Kujawsko-Pomorska „Niebieska Linia” – Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie Biura Rzecznika Praw Ofiar w Toruniu.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Inowrocławiu zajmuje się poradnictwem prawnym, psychologicznym i pedagogicznym, interwencją kryzysową, psychoterapią indywidualną i rodzinną oraz organizuje spotkania grupowe dla ofiar przemocy i osób stosujących przemoc.

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Jaksicach oferuje poradnictwo prawne, socjalne i rodzinne oraz usługi noclegowe dla ofiar przemocy w rodzinie, w tym dzieci, współmałżonków, osób żyjących w związkach nieformalnych, osób starszych i niepełnosprawnych oraz świadków przemocy, w tym dzieci.

Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka w Inowrocławiu zajmuje się ochroną praw i interesów dzieci, prowadzi działalność interwencyjną (Ośrodek Interwencji Kryzysowej), kontrolną i profilaktyczną, dba o prawidłowe stosowanie wobec dzieci dotyczących ich przepisów prawnych. W jego strukturze funkcjonują: Schronisko dla kobiet bezdomnych i kobiet z dziećmi oraz Ośrodek Mediacji Rodzinnej.

Kujawsko-Pomorska „Niebieska Linia” – Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Toruniu obsługiwana jest przez wykwalifikowanych konsultantów, nad którymi merytoryczny nadzór sprawuje Biuro Wsparcia Rodziny i Przeciwdziałania Przemocy. Pod bezpłatnym numerem telefonu 800 154 030 każdego dnia, w godzinach 17⁰⁰-21⁰⁰ dyżurują: prawnik i psycholog. Linia działa w ramach projektu „Niebieska Sieć”, polegającego na budowie sieci punktów pomocy ofiarom przemocy.

IV. CELE I ZADANIA

Celem głównym Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Pakość na lata 2016-2018 jest **zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w gminie poprzez udzielanie pomocy osobom nim dotkniętym oraz oddziaływanie na osoby stosujące przemoc**. Osiągnięcie tak sformułowanego celu wymaga wdrożenia wyznaczonych celów operacyjnych oraz zadań. Zostały one ujęte w przedstawionym poniżej w formie zestawień tabelarycznych harmonogramie, w którym uwzględniono również realizatorów poszczególnych zapisów, czas ich wdrożenia oraz wskaźniki monitoringowe.

Obszar 1. Profilaktyka i edukacja społeczna – zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel: operacyjny 1.: Poszerzenie wiedzy mieszkańców na temat zjawiska przemocy w rodzinie.

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie w gminie.	samorząd gminy, w tym Urząd Miejski, GKRPA, Punkt Konsultacyjny ds. uzależnienia, OPS, zespół interdyscyplinarny, placówki oświatowe, oraz Policja	2016-2018	liczba opracowanych diagnoz, liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie
2. Prowadzenie lokalnych kampanii społecznych poświęconych problemowi przemocy w rodzinie.	samorząd gminy, w tym Urząd Miejski, OPS oraz zakłady opieki zdrowotnej, lokalne media i organizacje pozarządowe	2016-2018	liczba lokalnych kampanii społecznych
3. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie prowadzenia w gminie edukacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie.	samorząd gminy, w tym Urząd Miejski, OPS oraz organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe	2016-2018	liczba podjętych inicjatyw, liczba osób, którym udzielono informacji na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Obszar 1. Profilaktyka i edukacja społeczna – zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel operacyjny 2.: Poprawa jakości działań profilaktycznych.

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Prowadzenie poradnictwa, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych metod i kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie oraz w stosunku do grup ryzyka, np. małoletnich w ciąży.	samorząd gminy, w tym Urząd Miejski, GKRPA, Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień, zespół interdyscyplinarny, OPS, placówki oświatowe, oraz zakłady opieki zdrowotnej	2016-2018	liczba placówek prowadzących poradnictwo, liczba osób, którym udzielono porady, liczba programów, liczba wizyt patronażowych prowadzonych przez położne podstawowej opieki zdrowotnej.
2. Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży działań profilaktycznych z zakresu agresji i przemocy, m.in. w ramach szkolnych programów profilaktycznych.	samorząd gminy, w tym Urząd Miejski, placówki oświatowe, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, specjaliści, przedstawiciele GKRPA, OPS-u, Policji	2016-2018	liczba dzieci objętych działaniami profilaktycznymi z zakresu agresji i przemocy

Obszar 2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie – zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Cel operacyjny 1.: Rozwój infrastruktury służącej udzielaniu pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz wypracowanie zasad współpracy pomiędzy podmiotami wchodzącymi w jej skład.

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Kontynuowanie działalności gminnego zespołu ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	samorząd gminy, w tym przedstawiciele OPS-u, GKRPA i placówek oświatowych, oraz przedstawiciele zakładów opieki zdrowotnej, Policji, organizacji pozarządowych i kuratorzy sądowi	2016-2018	liczba posiedzeń zespołu, liczba osób objętych pomocą zespołu, liczba posiedzeń grup roboczych, liczba osób objętych pomocą grup roboczych

2. Kontynuowanie działalności i rozwijanie oferty funkcjonującego w gminie Punktu Konsultacyjnego ds. uzależnień	samorząd gminy, w tym Punkt Konsultacyjny ds. uzależnień	2016-2018	zakres i rodzaj świadczonych usług, liczba osób objętych wsparciem
3. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.	samorząd gminy, OPS, podmioty i organizacje pozarządowe	2016-2018	liczba zleczanych lub wspólnie realizowanych projektów

Obszar 2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie – zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Cel operacyjny 2.: Upowszechnianie informacji i prowadzenie edukacji w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania m.in. pomocy: medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej.	samorząd gminy, w tym Urząd Miejski, GKRPA, Punkt Konsultacyjny ds. uzależnień, zespół interdyscyplinarny, OPS, placówki oświatowe, oraz zakłady opieki zdrowotnej, lokalne media i organizacje pozarządowe	2016-2018	liczba opracowanych i upowszechnianych materiałów informacyjnych, liczba lokalnych kampanii społecznych
2. Opracowanie i realizacja zajęć edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie.	samorząd gminy, w tym OPS, GKRPA, Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień	2016-2018	liczba zajęć dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, liczba osób uczestniczących w zajęciach

Obszar 2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie – zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Cel operacyjny 3.: Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie dostępu do pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego.	samorząd gminy, w tym Urząd Miejski, OPS, GKRPA Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień, Gminny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, samorząd powiatowy, w tym Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz Ośrodek Interwencji Kryzysowej, oraz zakłady opieki zdrowotnej, organizacje pozarządowe, w tym Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka w Inowrocławiu	2016-2018	liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego
2. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc całodobowych w ośrodkach wsparcia oraz w ośrodkach interwencji kryzysowej.	samorząd gminy, w tym Urząd Miejski, OPS oraz samorząd powiatowy, w tym Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	2016-2018	liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały z miejsc w ośrodkach wsparcia oraz interwencji kryzysowej
3. Tworzenie i zwiększanie zakresu działania lokalnych telefonów zaufania, interwencyjnych lub informacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	samorząd gminy, w tym OPS i organizacje pozarządowe	2016-2018	liczba telefonów zaufania, czas dostępności telefonów, liczba rozmów i interwencji
4. Wzmacnianie ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie w toku postępowania karnego	samorząd gminy, w tym OPS, Policja i organizacje pozarządowe	2016-2018	liczba przyjaznych pokoi przesłuchań,

poprzez tworzenie odpowiednich warunków do przesłuchiwania dzieci i dorosłych osób dotkniętych przemocą w rodzinie.			liczba przesłuchanych dzieci i dorosłych
5. Zapewnianie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie.	samorząd gminy, w tym przedstawiciele OPS-u, oraz przedstawiciele zakładów opieki zdrowotnej i Policji	2016-2018	liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie.
6. Opracowanie i realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	samorząd gminy, w tym OPS, GKRPA, samorząd powiatowy, organizacje pozarządowe	2016-2018	liczba programów terapeutycznych, liczba osób uczestniczących w programie terapeutycznym, liczba osób, które ukończyły programy terapeutyczne, liczba grup terapeutycznych, liczba grup wsparcia.
7. Tworzenie warunków umożliwiających osobom dotkniętym przemocą w rodzinie otrzymanie w pierwszej kolejności mieszkań socjalnych.	samorząd gminy	2016-2018	liczba opracowanych uregulowań prawnych (przepisów prawa miejscowego, regulaminów) umożliwiających pomoc osobom dotkniętym przemocą w uzyskaniu mieszkania, liczba

			przyznanych mieszkań socjalnych
--	--	--	---------------------------------

Obszar 2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie – zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Cel operacyjny 4.: Monitoring skuteczności działań pomocowych.

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Badanie skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą.	samorząd gminy, w tym Urząd Miejski, OPS, GKRPA	2016-2018	liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” z uwagi na ustanie przemocy w rodzinie, liczba osób, które w wyniku oddziaływań nie powróciły do stosowania przemocy w rodzinie

Obszar 3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie – zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cel operacyjny 1.: Tworzenie i rozszerzanie ofert oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz wypracowanie zasad współpracy pomiędzy podmiotami je realizującymi.

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
---------	------------------------	-----------------	-------------------------

1. Rozpowszechnianie w gminie baz danych oraz informatorów na temat podmiotów realizujących ofertę dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	samorząd gminy, w tym Urząd Miejski, OPS	2016-2018	umieszczenie informatorów na stronie internetowej gminy do dnia 15 sierpnia każdego roku
---	--	-----------	--

Obszar 3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie – zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cel operacyjny 2.: Interweniowanie oraz reagowanie na stosowanie przemocy w rodzinie.

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Stosowanie procedury „Niebieskie Karty”.	samorząd gminy, w tym przedstawiciele OPS-u, GKRPA, placówek oświatowych, zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych oraz przedstawiciele zakładów opieki zdrowotnej i Policji	2016-2018	liczba sporządzonych Niebieskich Kart oraz liczba rodzin nimi objętych, liczba spraw zakończonych w wyniku ustania przemocy w rodzinie oraz braku zasadności podejmowania działań, liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” na skutek ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania

			przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy
2. Aktywność i współdziałanie oraz wymiana informacji z Policją, kuratorską służbą sądową i innymi służbami w zakresie monitoringu zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy w rodzinie.	samorząd gminy, w tym OPS oraz Policja, kuratorska służba sądowa	2016-2018	liczba przekazanych Policji lub kuratorom sądowym informacji przez pracowników socjalnych o ponownym stosowaniu przemocy w rodzinie przez osoby uprzednio skazane za tego rodzaju przemoc
3. Motywowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i terapii.	samorząd gminy, w tym GKRPA i OPS	2016-2018	liczba osób, które zmotywowano do udziału w programach i terapii

Obszar 3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie – zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cel operacyjny 3.: Realizowanie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie zmierzających do zmiany wzorców zachowań.

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Opracowanie, realizacja i badanie skuteczności programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	samorząd gminy, w tym Urząd Miejski, OPS, GKRPA oraz organizacje pozarządowe	2016-2018	liczba programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, liczba osób uczestniczących w programach oraz tych, które ukończyły program, liczba

			osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu programów powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie.
--	--	--	--

Obszar 4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – podniesienie jakości i dostępności świadczonych usług poprzez zwiększenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel operacyjny 1.: Wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Zapewnienie osobom pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc wsparcia w formie m.in. superwizji, coachingu, grup wsparcia.	samorząd gminy, w tym OPS, samorząd powiatowy, samorząd wojewódzki, organizacje pozarządowe	2016-2018	liczba osób poddanych różnym formom poradnictwa i wsparcia psychologicznego

V. FINANSOWANIE PROGRAMU

Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Pakość na lata 2016-2018 będzie finansowana:

- z budżetu gminy,
- ze środków samorządu powiatowego,
- ze środków samorządu wojewódzkiego,
- z dotacji z budżetu państwa,
- z programów rządowych z zakresu przeciwdziałania przemocy we rodzinie,
- z funduszy zewnętrznych, w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz funduszy norweskich,
- ze środków pozyskanych z innych źródeł.

Na realizację Programu w 2016 roku przewidziano w budżecie Ośrodka Pomocy Społecznej w Pakości (w Rozdziale 85205) środki finansowe w wysokości 3.300,00 zł. Zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie będą również finansowane ze środków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pakości.

Wysokość środków finansowych na realizację Programu w latach 2017-2018 zostanie ujęta w przyjmowanej corocznie uchwale budżetowej Rady Miejskiej

VI. WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU

Koordynatorem realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Pakość na lata 2016-2018 będzie Ośrodek

Pomocy Społecznej w Pakości. Sformułowane w dokumencie zadania będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji.

Monitoring i ewaluacja Programu, polegające na zbieraniu i analizowaniu informacji na temat realizowanych bądź zrealizowanych już zadań, będą prowadzone corocznie. Gromadzone dane z jednej strony pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych zadań zmierza w słusznym kierunku, z drugiej natomiast umożliwią ustalenie rzeczywistych rezultatów ich wdrożenia – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Do oceny wdrożenia sformułowanych w Programie zadań zostaną wykorzystane wyznaczone w dokumencie wskaźniki monitoringowe.

W terminie do 31 marca każdego roku Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej przedstawi za pośrednictwem Burmistrza Pakości Radzie Miejskiej sprawozdanie z realizacji Programu. Sprawozdanie zostanie sporządzone na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów biorących udział w realizacji Programu.

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Czy w Pani/Pana najbliższym otoczeniu występuje zjawisko przemocy w rodzinie?	15
Wykres 2. Jakie rodzaje przemocy w rodzinie najczęściej występują w gminie?	15
Wykres 3. Najczęstsza przyczyna przemocy w rodzinie	16
Wykres 4. Kto jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie?.....	17
Wykres 5. Kto jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w gminie?	17
Wykres 6. Jak Pani/Pan ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?	18
Wykres 7. Czy oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie w gminie jest wystarczająca? ..	18
Wykres 8. Czy oferta pomocy dla sprawców przemocy w rodzinie w gminie jest wystarczająca?	18
Wykres 9. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?	19
Wykres 10. Osoby objęte wsparciem przez Punkt konsultacyjny ds. uzależnień w Pakości w latach 2012-2014, w tym osoby doznające przemocy w rodzinie.....	23
Wykres 11. Osoby dotknięte problemem przemocy w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA w latach 2012-2014	24
Wykres 12. Rodziny i osoby w rodzinach objęte w latach 2012-2014 pomocą społeczną z powodu przemocy w rodzinie.....	25